

UN SALT DE AUTOCONȘTIINȚĂ

**Notițe din sinteza lui Julián Carrón
la Adunarea responsabililor
Comunione e Liberazione din Italia**
Pacengo di Lazise (Verona), 11 martie 2018

*Haja o que houver
Canzone di Maria Chiara*

«În ochii noștri faptele, în mâinile noastre codurile», spunea sfântul Augustin (*Sermon 360/B,20: Sermon sancti Augustini cum pagani ingrederentur*). În acest moment, semnul cel mai evident, care indică dacă am avut sau nu în ochii noștri faptele care atestă prezența vie a lui Cristos, este modalitatea cu care am recitat Psalmii (codurile). Dacă avem faptele în ochi Psalmii ne vorbesc cu o densitate și o profunzime care altfel ne-ar scăpa din vedere. Psalmul 45 pe care tocmai l-am rostit este aproape o sinteză a tuturor lucrurilor pe care le-am văzut și spus în aceste zile. Cine știe ce-o fi experimentat cel care l-a scris, ce experiență de Dumnezeu o fi avut! Trebuind să înfrunte provocările vieții, nu a putut să le privească altfel decât cu Domnul în privire. «Dumnezeu este pentru noi scăparea și puterea noastră, / ajutor întru necazurile ce ne împresoară. / Pentru aceasta nu ne vom teme când se va cutremura pământul / și se vor muta munții în inima mărilor./ Venit-au și s-au tulburat apele lor, / cutremuratu-s-au munții de tăria lui. [...] [Dar] / Cel Preaînalt a sfințit locașul Lui și / [...] nu se va clătina», pentru că «Dumnezeu este în mijlocul cetății» («Psalmul 45»).

Această certitudine nu apare a tunci când privim viața de sus, din balcon, ci atunci când ne lăsăm provocați de fiecare cutremurare a pământului. Astfel, de fiecare dată când cineva sesizează o lovitură din partea realului, poate recunoaște: «Domnul puterilor cu noi, sprijinitorul nostru, Dumnezeul lui Iacob. / Veniți și vedeți lucrurile lui Dumnezeu, minunile pe care le-a pus Domnul pe pământ». Totul face parte din drumul spre a-L cunoaște pe El. Doar înfruntând greutatea, provocările și circumstanțele concrete putem să recunoaștem pe acel Altcineva care înfăptuiește: «Opriti-vă și cunoașteți că Eu sunt Dumnezeu, înălța-Mă-voi pe pământ» (*ivi*). Nu este o definiție goală, ci o realitate atât de prezentă, încât este cu atât mai evidentă, cu cât este mai puternică provocarea. Dacă drumul nostru nu este acesta, adică dacă nu există o verificare, credința noastră va avea un termen de valabilitate, mai devreme sau mai târziu va expira, va dispărea, nu pentru că vom face ceva deosebit de contradictoriu față de ea, ci pentru că va predomina frica, la un moment dat va predomina altceva și nu prezența Sa.

Atunci, cu aceste cuvinte ale Psalmului în ochi putem privi ce anume am trăit.

VERIFICAREA CREDINȚEI: CREȘTEREA EULUI

Am început vineri seara amintindu-ne cu don Giussani că «la început [...] căutam să construim pe ceva ce se întâmpla și care ne cuprinsese». Fiind conștient că multora dintre noi acest comportament li se pare naiv, non realist, don Giussani ne provoacă: «Oricât de naivă și de exagerat disproporționată ar fi această poziție, aceasta era o poziție pură»; și adaugă: «Din cauză

că oarecum am abandonat-o, ne-m bazat pe o poziție care a fost, înainte de toate – așa zice – o „traducere culturală” [pentru că s-a preferat măsurarea prezenței noastre în termeni de consecințe extrase de către noi], mai degrabă decât să ne bazăm pe entuziasmul pentru o Prezență, noi nu îl cunoaștem [...] pe Cristos [...] fiindcă nu ne este familiar» (*Una strana compagnia [O companie ciudată*, n.tr.], BUR, Milano 2017, p. 88-89).

Așa cum am amintit la Ziua de început de an, don Giussani ne recomandă un criteriu pentru a verifica dacă, pe drumul nostru, îl cunoaștem cu adevărat pe Cristos sau nu: punctul de pornire cu care pășim în real. «Punctul de pornire al creștinului este un Eveniment», așa cum am văzut în Psalm: în fața oricărei frici punctul de pornire este întotdeauna un Eveniment. Alternativa e foarte simplă: cum abordează realul cel care nu pornește de la Eveniment? «Punctul de pornire al celorlalți este o anumită impresie despre lucruri» («Avvenimento e responsabilità» [*Eveniment și responsabilitate*, n. tr.], *Tracce*, n. 4/1998, p. III), o impresie, de exemplu frica.

Săptămânile acestea, alegerile au fost o ocazie de verificare a credinței: adică am putut vedea dacă punctul nostru de pornire în abordarea acestei circumstanțe a fost un Eveniment sau o impresie a noastră. Fiecare dintre noi a avut o poziție, a făcut o alegere, și acum poate verifica ce anume a predominat în el. Am văzut că în mulți italieni a predominat «o anumită impresie despre lucruri». Mulți au stat acasă pentru că în ei a învins neîncrederea sau descurajarea, gândindu-se: «Nu se mai poate face nimic». În alții, după cum arată chiar rezultatele, a explodat frica sau mânia. Cum spunea ieri unul dintre voi, punctul central este ce anume exprimă aceste tentative. Ne putem abține și să nu judecăm, chemându-ne în afara jocului, sau putem încerca să surprindem ce anume se află în spatele acestor lucruri, ce anume aduc la iveală aceste tentative prin care mulți au încercat să răspundă la ceva care îi impresiona, adesea fără să reușească să sesizeze consistența acestor lucruri. Cum spunea cel care a intervenit la începutul întâlnirii, această impresie s-a tradus în imaginile unor răspunsuri care sunt expresia unui gol existențial – al unei «nesiguranțe existențiale», ar spune don Giussani –. Dar, această nesiguranță este deja prima verificare pentru a putea vedea dacă s-a pornit de la Eveniment sau nu: dacă reușește să depășească suprafața, să sesizeze adevărata natură, adică natura ultimă a problemei, dacă este în stare să judece limita răspunsului recunoscând că nu este adecvat. Îmi aduc mereu aminte de exemplul fetei din Catalonia referitor la Referendum – nu a trebuit să facă un curs la Harvard ca să își clarifice gândurile -: semnul cel mai clar al faptului că ea era determinată de un Eveniment și nu de o impresie, de ideologia în care se născuse și în care fusese cufundată ani de-a rândul, este faptul că a reușit să demascheze dintr-o lovitură pretenția totalizantă a ideologiei. Prima verificare a credinței este reprezentată de capacitatea de a vedea: a vedea realul.

În cele ce le-am spus avem o exemplificare a ceea ce poate răspunde la situația actuală: aceasta este «clipa persoanei», spunea don Giussani. Și verificarea credinței se vede, cum a reieșit ieri, tocmai din creșterea umană a unor oameni care nu s-au lăsat determinați de neîncredere sau de mânie sau de frică, ci s-au mișcat având ca punct de pornire un Eveniment, care le-a conferit fiecăruia o privire mai adevărată asupra realului. Acest lucru a marcat punctul de cotitură: am fost dispuși să pariem totul pe drumul pe care îl facem, care are ca punct de verificare, ca documentare a adevărului său, creșterea eului nostru.

În suplimentul *la Lettura*, al *Corriere della Sera* de duminica trecută, era un articol care descria situația în care ne aflăm: «Ce anume distinge azi civilizația occidentală de alte civilizații? Oboseala morală, eventual. Cauza principală a crizelor culturale ale unei civilizații este pierderea

convingerilor, slăbirea instituțiilor», adică – la urma urmei – o incapacitate de a vedea: nu se mai văd clar lucrurile elementare, datorită unei slăbiciuni a individului, slăbiciune ce are drept consecință tot restul. Care este riscul? Ziaristul răspundea: «Riscul este [...] tribul», adică, spus în mod sintetic, faptul că ne închidem pentru a ne apăra de frică. Și «fricii care paralizează» trebuie să îi opunem – cum spunea cu limbajul său – «curajul de a crea cetățeni noi și autentici», pentru că ceea ce este «îngrijorător», cum semnaleză cronică, este «deficitul educațional și o deteriorare antropologică» (D. Breschi, «... sau identitate culturală», *la Lettura – Corriere della Sera*, 4 martie 2018). Marea provocare educativă se referă, în primul rând și în ultimă instanță, la educație.

PERSOANA: O CONSTANTĂ A ISTORIEI NOASTRE

Eu îmi doresc ca ceea ce trăim, care este, înainte de toate – cum spuneam la început – o experiență, să ne permită să înțelegem în sfârșit mai bine, ca un pas al autoconștiinței, ceea ce don Giussani ne-a spus în mod insistent, cu mai multe ocazii, pentru o lungă perioadă de timp.

«Începutul mișcării [în primii zece ani] era dominat [cu totul] de problema persoanei! Și persoana este un individ, persoana este un individ care spune „eu”. Doar noi am spus, pentru mult timp – un pic îngrijorați că exagerăm –, că eul este autoconștiința cosmosului, cu alte cuvinte, că toată realitatea este făcută pentru om. Creând lumea, Dumnezeu [...] avea ca scop afirmarea persoanei. [...] „Am creat [totul] ca să existe o creatură care să devină conștientă de faptul că eu sunt totul”. [...] În primii ani, primii zece ani, înainte ca fenomenele din '68 să aducă o mare răscoală ce a pus în centru, cu multă trudă, nu atât eul, cât acțiunea sa în societate, cucerirea puterii [...], înainte de '68 [...] tema cu care începeam mereu Exercițiile [...] era constituită de o frază a lui Isus [...]: „Ce rost are dacă omul dobândește lumea întreagă și se pierde pe sine însuși?”» (L. Giussani, *In cammino. 1992-1998 [Pe drum. 1992-1998, n. tr.]*, BUR, Milano 2014, p. 337-339). Primii zece ani erau dominați de această conștientizare.

În 1972, la puțin timp după răscoala din '68, spune: «Este [...] un moment foarte grav pentru mișcarea noastră: este un moment în care mișcarea noastră nu mai poate tolera nici măcar un minut în plus o abordare asociaționistă, asociativistă. A venit clipa în care nu mai putem rezista – în sensul că nu ne mai putem tolera – dacă lucrurile nu se nasc din viață, [...] de jos, ca viață schimbată». Este impresionant că trebuie ca fiii noștri să ne-o amintească, așa cum a povestit prietenul care a intervenit ieri. Continuă Giussani: «Falimentul contestației a putut surveni pentru că încă nu se ivise valoarea autoconștiinței [atenție la ceea ce spune imediat după, pare culmea sincerității absolute!], și s-au salvat [de la faliment] doar cei care aveau sinceritatea Samaritencei și a lui Zahau» (*Vita di don Giussani [Viața lui don Giussani, n. tr.]*, BUR, Milano 2014, p. 436). Ne lasă fără cuvinte!

În 1992 Giussani revine și insistă: «Primul nostru interes este [...] chiar persoana noastră. Primul nostru interes este ca subiectul uman să fie constituit, [...] ca eu să înțeleg ce anume este și să fiu conștient [să am o conștiință de mine adevărată]» (*In cammino*, op. cit., p. 99). Aceasta a fost prima sa preocupare.

Și, din nou, în 1998, revine asupra frazei lui Isus despre câștigarea lumii și pierderea de sine – în consecință –, repetând că «din '68 înapoi s-a diluat un pic, dar acum am reluat-o, pentru că rezultatul politicii sau al „revoluției” [adică faptul de a ne fi mutat atenția la politică; la început am citat expresia sa: «Ne-am bazat pe [...] o „traducere culturală” mai degrabă decât pe

entuziasmul pentru o Prezență»] a făcut să se vadă consecințele extreme ale unei lipse de conștiință, de autoconștiință a eului» (*ibidem*, p. 339). Faptele care se întâmplau îl făceau să surprindă tot mai clar această lipsă a autoconștiinței ca fiind lucrul cel mai problematic. Gândindu-ne la tot ceea ce trăim, îmi doresc ca acestea să ne poată fi utile și nouă ca să facem un salt în autoconștiința esenței noastre.

Pentru mai bine de patruzeci de ani acesta a fost punctul de pornire al lui don Giussani. «În vremurile în care trăim, am ajuns ca la malul nisipos al unei aridități, al unui deșert uman, în care subiectul condamnării este eul: nu societatea, ci eul [ieri l-am ascultat pe prietenul nostru, prieten care ne povestea despre sinuciderile printre cei de treisprezece ani!], fiindcă pentru societate sunt ucise chiar toate „eu”-rile posibile și imaginabile. În timp ce, pentru noi, societatea se naște din existența eului [așa cum am văzut: multe „eu”-ri s-au mișcat în această perioadă – cu ocazia Colectei Alimentare, a alegerilor etc –, „eu”-ri care au generat „societate”]. «Generați și înmulțiți-vă», le-a recomandat Dumnezeu lui Adam și Eva: dar natura misiunii lui Adam și Eva, a faptului de a fi fost creați ca personalități individuale, este o companie între ei: omul nu poate trăi, nu poate cunoaște, nu se poate hrăni pe sine însuși, decât în compania altcuiva, în întâlnirea cu altcineva [cum vom vedea după]. Suntem, spuneam, ca pe nisip, pe malul nisipos a unui colaps teribil în viața socială» (*ibidem*, p. 340-341). Spunea aceste lucruri în 1998.

În acest context dat, cum putem rezista? «Atunci, cum putem rezista? Cum e posibil să propunem o alternativă [...] [la această] prevalență a puterii?». Indicația lui don Giussani este clară: «Unica resursă pentru a frâna această ingerență a puterii se află în acel punct culminant al cosmosului care este eul [...]. Unica resursă ce ne rămâne este o recuperare intensă a sensului creștin al eului. Spun a sensului „creștin” nu datorită unui preconcept, ci pentru că, de fapt, doar discursul lui Cristos, atitudinea lui Cristos, concepția lui Cristos, concepția pe care Cristos o are despre persoana umană, despre eu, doar aceasta poate explica toți factorii pe care noi îi simțim violenți înăuntrul nostru, care simțim că izbucnesc în noi, drept pentru care [...] nicio putere nu va putea strivi eul ca atare, nu va putea împiedica eul să fie eu» (*ibidem*, p. 341-342). Din acest eu se naște, mai apoi, o societate.

«Sublinierea valorii eului», continuă don Giussani, «a fost nu doar rațiunea unei aprofundări, a unei dezvoltări a religiozității în calitate de categorie fundamentală a eului, ci și originea fascinantă a raportului cu toate nivelurile conștiinței, originea acțiunii de a putea citi experiența umană așa cum este în oamenii cei mai geniali, cei mai dotați cu [...] sensibilitate» (*ibidem*, p. 342-343), ca Leopardi, autorul care, ca puțini alții, a surprins cu adevărat ce anume este eul.

Deja în 1990 Giussani afirma: «Cu cât vremurile sunt mai grele, cu atât mai mult ceea ce contează este individul [...]. Ceea ce contează este individul, dar individul [...] este conștientizarea unui eveniment, evenimentul lui Cristos, care a devenit istorie pentru tine printr-o întâlnire, și tu l-ai recunoscut» (*Un evento reale nella vita dell'uomo. 1990-1991 [Un eveniment real în viața omului, n. tr.]*, BUR, Milano 2013, p. 39). Pentru cei care își dau seama care este urgența (asemeni jurnalistului citat al *Corriere*), problema este cum să facem să apară niște subiecți noi. Don Giussani continua: «Trebuie să colaborăm, să ne ajutăm la ridicarea unor subiecți noi, adică a unor oameni conștienți de un eveniment care devine istorie pentru ei, altfel putem crea rețele organizaționale, dar nu construim nimic, nu îi dăm nimic nou lumii. De aceea, ceea ce măsoară creșterea mișcării» nu sunt rezultatele, consecințele acțiunilor noastre, ci «educația într-o credință a persoanei [aceasta este măsura: creșterea credinței persoanei, care

coincide cu creșterea autoconștiinței sale]: recunoașterea unui eveniment care a devenit istorie. Cristos a devenit istorie pentru tine [...], este înăuntrul ființei tale» (*ivi*). Dacă El nu pătrunde înăuntrul ființei noastre, în cutele existenței noastre, noi continuăm să abordăm viața pornind de la impresiile noastre, nu de la un Eveniment.

METODA: URMAREA EVENIMENTULUI

Adevărata chestiune pentru fiecare dintre noi, saltul de conștientizare prin tot ceea ce trăim este, așadar, să înțelegem tot mai mult că metoda pe care Giussani ne-a încredințat-o constă chiar în evenimentul care se întâmplă, în «evenimentul lui Cristos, care a devenit istorie pentru tine printr-o întâlnire» (*ivi*). Doar urmând acest eveniment putem fi generați ca «eu», ca subiecți în stare de a-i oferi ceva nou lumii, pentru că «nimeni nu generează dacă nu este generat» (L. Giussani, «La gioia, la letizia e l'audacia. Nessuno genera, se non è generato» [«Bucuria, veselia și îndrăzneala. Nimeni nu generează dacă nu e generat», n. tr.], *Tracce*, n. 6/1997, p. IV). Don Giussani ne amintea mereu: «compania noastră este definită de o metodă. Se poate afirma că „genialitatea” mișcării rezidă toată în metoda sa. [...] Conținutul experienței noastre poate fi transmis tocmai prin apărarea autenticității metodei» (L. Giussani, *Dalla fede il metodo [Din credință se naște metoda*, n. tr.], [1993], acum în *Tracce*, n. 1/2009, p. II). Punctul esențial, deci, dacă vrem să trecem de la intenție la realizare, este urmarea metodei, apărarea autenticității metodei. E ceea ce am subliniat cu multe ocazii în acești ani, vorbind despre «istoria personală» ca cheie de boltă a concepției creștine, de a cărei atestare am beneficiat prin dialogurile de ieri.

Care este, de fapt, «atitudinea cea mai rezonabilă în fața evenimentului creștin»? Urmarea. Iată cei doi versanți ai metodei: eveniment și urmare. Evenimentul produce *urmarea*. Această «metodă», observă don Giussani, «are ca izvor „ciocnirea” cu o experiență imprevizibilă și măreață, pe care rațiunea o recunoaște literalmente ca fiind „supraumană”». Urmarea își are «originea în credință, care este recunoașterea în propria viață a unei prezențe excepționale care are legătură cu destinul», care ne atrage constant, ne fascinează. «Credința ajunge să cuprindă întregul orizont al vieții [de la viața de zi cu zi la alegeri, la nevoi, la boală, tocmai] prin raportul cu o prezență care îi corespunde inimii». Și verificarea capacității credinței de a transforma viața se împlinește în real, prin modalitatea cu care abordăm – fiecare zi, fiecare clipă – circumstanțele, atunci când ni se întâmplă un neprevăzut, când ceva merge rău, sau când merge „ca uns” și totuși nu e suficient, pentru că «în afara întâlnirii cu o prezență excepțională e imposibil să scăpăm de constatarea tragică: „Nimic nou sub soare”». Doar în confruntarea cu realul ne dăm seama dacă, chiar de la începutul zilei, punctul nostru de pornire este Evenimentul sau altceva.

Adevărata luptă e chiar aceasta: dacă să urmărim un eveniment sau să urmărim analiza noastră. Acum putem sesiza cu o mai mare conștiință fraza lui don Giussani pe care ne-o repetăm de ani de zile: «Cultura de azi consideră imposibilă cunoașterea, schimbarea de sine și a realității „doar” prin urmarea unei persoane», pentru că «persoana, în epoca noastră, nu e contemplată ca instrument de cunoaștere și de schimbare, acestea fiind înțelese, în mod reductiv, prima ca reflecție analitică și teoretică, iar a doua ca practică și aplicare a unor reguli». De la ce anume așteptăm să vină cunoașterea și schimbarea? De la o genialitate analitică, de aceea trebuie să recurgem mereu la experți. Iată de ce vom duce cu noi în mormânt alternativa dată de Isus: «În schimb, Ioan și Andrei, primii doi care s-au ciocnit de Isus, tocmai urmând acea persoană

excepțională, au învățat să cunoască în mod diferit și să se schimbe pe sine și realitatea. Din clipa acelei prime întâlniri metoda a început să se dezvolte în timp» (*ibidem*, p. III-V).

După cum vedeți, alternativa este radicală. Aceasta este alegerea pusă în joc cu fiecare ocazie în cultura actuală; și, la fel și pentru noi, ca aparținători ai acestei culturi, tentația este analiza, tentația este să ne desprindem de eveniment pentru a cunoaște și pentru a ne schimba pe noi înșine și lucrurile. E ca și cum, în fața unui accident rutier, copilul ar înceta să își mai privească tatăl care observă accidentul (cum spuneam vineri seara): nu ar fi capabil să stea în fața acelui fapt fără frică, ar predomina în el o impresie de teroare. Îmi spunea ieri una dintre voi că fiul ei nu a putut intra în camera în care se afla un prieten de-al lui, mort, până nu a ajuns ea; cu ea a intrat. Dar acest aspect îi privește doar pe copii și pe tineri? Din păcate noi credem că asta este o naivitate și deci, asemeni lui Kant, spunem: raportul cu o prezență le e necesar copiilor, dar noi, care am ajuns la o vârstă mai înaintată, putem trăi și fără ea.

O ISPITĂ MEREU LA PÂNDĂ

Așadar, care este ispita? Aceea de «a ne „dezlipi” de acest a urma, din îngâmfarea de a crede că știm deja [fiiți atenți!] ceea ce ni se cere să urmăm. Astfel sfârșim în parțialitate, în refuzul corecției, în întreruperea tensiunii către împlinire». De aceea, continuă don Giussani, «marea incorectitudine este că eliminăm metoda, gândindu-ne că o înlocuim cu propria capacitate» (*ibidem*, p. VII), cum credea Kant. Aceasta este o tentație care stă mereu la pândă. Chiar Isus declară: «Vai de voi, învățători ai Legii! Pentru că voi ați pus mâna pe cheia cunoștinței [ați pus stăpânire pe ea]: nici voi n-ați intrat, iar pe cei ce voiau să intre i-ați împiedicat să intre» (*Lc* 11,52). Nu există o altă cheie de cunoaștere decât uimirea, cea a lui Ioan și Andrei: «În schimb, Ioan și Andrei [...] urmând acea persoană excepțională au învățat să se cunoască într-un mod diferit și să se schimbe pe ei înșiși și realitatea». Papa comenta astfel fraza lui Isus: «Au pierdut cheia inteligenței fiindcă au pierdut sensul apropierii lui Dumnezeu (Francisc, *Omilia de la Sfânta Marta*, 19 octombrie 2017), adică s-au dezlipit de Dumnezeu, de prezența sa istorică.

Aceasta este consecința care apare atunci când nu urmăm metoda începutului (metodă care îi aparține însuși evenimentului – eveniment și urmare), consecința desprinderii de metoda începutului în numele a ceea ce știm deja. Este vorba despre o tentație care stă mereu la pândă pentru fiecare dintre noi, așa cum a fost pentru Petru. El îi spune lui Isus lucrul cel mai mareț pe care o ființă umană l-ar fi putut spune: «Tu ești Cristosul, Fiul lui Dumnezeu cel viu» și, într-adevăr, i s-a răspuns pe măsură: «Ferice de tine, Petru, pentru că nu carnea și sângele ți-au descoperit acest lucru, ci Tatăl care este în ceruri» (*cf.* *Mt* 16,16-17). Dar, în clipa imediat următoare alunecă în ispită, dă testul care arată cât de mult nu înțelesese sensul acelei fraze rostite chiar de el în fața lui Isus – așa cum facem noi după ce rostim anumite fraze ale lui don Giussani. Isus îi spune: «Să mergem la Ierusalim, pentru că Mesia trebuie să pătimească și să fie ucis». «Să te ferească Dumnezeu, Doamne; asta nu ți se va întâmpla niciodată»; în numele deja știutului, Petru îl așază pe Isus pe banca inculpaților; la o secundă după ce îl recunoscuse ca Fiul al lui Dumnezeu, începe să-l dojenească. Și atunci, Isus: «Îndepărtează-te de la mine pentru că tu gândești ca oamenii, nu ca Dumnezeu» (*cf.* *Mt* 16,21-23). Slavă Domnului că Isus e mereu cel care ne recuperează și ne pune pe direcția bună, pentru că noi, la prima cotitură suntem deja în afara carosabilului. Care este condiția ca să ne poată pune din nou pe drum? Ca El să poată rămâne prezent ca prezență, o prezență pe care noi să o urmăm. «Gândiți-vă la Ioan și Andrei:

pentru toată viața lor, prezentul cel mai prezent a fost prezentul acelei zile. Nu există nimic ce s-ar putea compara [cu acea zi], cu excepția reînnoirii acelei zile în fiecare zi a vieții lor» (L. Giussani, *Si può (veramente) vivere così?*[*Se poate (cu adevărat) trăi așa?*, n. tr.], BUR, Milano 2011, p. 363).

Aceasta este uimirea la care suntem și noi părtași: reînnoirea acelei zile în fiecare zi a vieții noastre, astfel încât, fiecare lucru pe care îl trăim, fiecare lucru pe care îl înfruntăm, fiecare împrejurare, este ocazie de a-L vedea lucrând. Dacă evenimentul lui Cristos, evenimentul întâlnirii cu El, ar rămâne mărginit la un trecut, nu ar mai putea determina prezentul, am fi definiți doar de impresiile noastre. De aceea, reînnoirea acelei zile în fiecare zi dictează atitudinea pe care trebuie s-o avem, care este cea a primei zile: «Atitudinea morală, pe drumul credinței, este ascultarea», «urmarea față de o prezență excepțională pe care am întâlnit-o», urmarea acelei uimiri. «Ascultarea constituie [...] virtutea proprie urmării» (*Dalla fede il metodo*, op. cit., p. VIII).

TESTUL: «CINE MĂ URMEAZĂ VA AVEA ÎNSUTITUL, AICI, PE PĂMÂNT»

Dar ce anume înseamnă să urmărim? Ceva ce trebuie să își închipuie fiecare? Don Giussani nu ne-a lăsat niciodată să rămânem în această ambiguitate. Deci, ce anume înseamnă să urmărim ceea ce ni s-a întâmplat, acea formă de învățătură a căreia i-am fost încredințați? «Trebuie să trăim convertirea [așa cum am spus la Ziua de început de an]: nu spre mine, ci spre ceea ce mi-a fost spus» («Avvenimento e responsabilità», *Tracce*, n. 4/1998, p. VIII), adică trebuie să urmărim ceea ce Domnul continuă să ne dea prin ceea ce face să se întâmple în fața ochilor noștri, așa cum am văzut în lunile acestea. Cine a urmat și urmează această modalitate se regăsește, în modul de a aborda viața, ca fiind determinat de o Prezență care, de fiecare dată, devine mai familiară, al cărei adevăr este verificat de fiecare dintre noi. Isus, de fapt, nu ne-a spus doar «Urmați-mă!». Odată cu această indicație ne-a dat și criteriul pentru a verifica dacă este rezonabilă sau nu această urmare. În ce constă rezonabilitatea urmării? În însutit: «Cine mă urmează va avea însutitul, aici, pe pământ» (*cf.* Mt 19,29); nu însutitul pe care ți-l imaginezi tu, fiindcă însutitul promis de Isus este mult mai mult decât ceea ce îți poți imagina, e incomensurabil. Dacă ar fi însutitul după cum cum ți-l imaginezi tu, ar fi întotdeauna mult prea puțin pentru capacitatea sufletului.

Vrei să știi dacă urmezi? Testul ni l-a sugerat direct Isus: verifică dacă, urmându-L, trăiești însutitul sau nu, adică dacă ești mai bucuros sau nu, dacă ești mai liber sau nu, dacă ești mai în stare să nu trăiești în lamentare, dacă reușești să înfrunți toate circumstanțele, frumoase sau urâte, oricum or fi, cu o pozitivitate ultimă sau nu? Atunci, putem verifica dacă, urmându-l pe Cristos, nu cumva ne pierdem viața trăind-o: deoarece, cu tot ceea ce știm, putem liniștiți să ne pierdem viața. Testul este acesta, nu te poți înșela: trăiești sau nu cu mai mult entuziasm, cu mai mult interes tot ceea ce se întâmplă? Nu se poate trișa. Încercați să vă autoconvingeți că trăiți însutitul! Imposibil. Nu se poate trișa!

În fața golului existențial, noi putem da o contribuție doar dacă suntem în stare să introducem în real „ceva” care să poată răspunde la acel gol. Dar, pornind de la ceea ce trăim putem înțelege asta nu reflectând în mod abstract; în baza a ceea ce trăim și a drumului pe care îl facem – reieșit în aceste două zile, și rechemat de cele spuse până acum – se clarifică misiunea

pe care o avem. Altfel vom fi inutili pentru toată lumea, și, mai devreme sau mai târziu pentru noi înșine, fiindcă timpul care trece nu ne va ajuta să înțelegem ce rost avem pe lume.

Atunci, în fața provocărilor pe care le avem de înfruntat – noi și societatea – ce anume putem oferi? Sunt tot mai mulți cei care așteaptă de la noi o lumină care să le lumineze calea. «Creștinii să iasă din dulap», striga, din spatele coloanelor unui ziar spaniol, jurnalista Pilar Rahola. «E posibil să nu avem cu toții credința lor, dar credința lor ne face pe toți mai buni» (P. Rahola, «Bellezza disarmata» [*«Frumusețea dezarmată»*, n. tr.], *La Vanguardia*, 21 mai 2017). «Avem nevoie de voi»: mulți ne spun acest lucru în diferite moduri. «Nu avem nevoie de lucrurile pe care le aveți în minte, avem nevoie de voi»; mulți sunt interesați de ceea ce avem diferit față de toți ceilalți, o diversitate care se naște din experiența carismei care ne-a fost dată și care ajunge la ceilalți prin circumstanțe, printr-o întâlnire.

Vom putea verifica dacă crește autoconștiința misiunii pe care o avem din felul în care ne vom mișca în următoarea perioadă: fiecare va putea vedea dacă a crescut sau nu conștientizarea și claritatea sarcinii sale din felul în care își va sufleca mânecile și se va apuca de treabă, din felul în care va aborda dificultățile, din felul în care se va interesa de nevoi, din felul în care va reacționa la provocările pe care le va avea în fața ochilor. Să ne ajutăm, prin mărturie reciprocă, să ne clarificăm tot mai mult calea. Mă gândesc mai ales la tineri pe care, prin Sinodul care se apropie, Papa îi împinge în prim plan ca urgență: suntem în stare să le comunicăm ceva la înălțimea întrebării lor, a neliniștii lor sau nu? Reușim să răspundem la nevoia pe care am văzut-o ieșind la iveală prin alegeri și nu imaginii de nevoie un pic neîndemânatic formulată sau nu? Suntem în stare să răspundem la ceea ce se află în spatele acestei nevoi și de la care izvorăște această imagine sau nu? Și, înainte de asta, reușim sau nu să sesizăm în mod sincer esența acestor lucruri? Deja din acest aspect se înțelege, de fapt, dacă suntem parte din acea „istorie personală” sau nu, al cărei adevăr este atestat în generarea unor subiecți capabili să intercepteze cu claritate nevoia umană. Doar cel care a parcurs drumul de identificare a proprii nevoi, întâlnind și făcând experiența a ceea ce răspunde în mod autentic, poate sesiza și nevoia altcuiva, comunicând prin propria viață Prezența care îmbrățișează și schimbă umanitatea noastră, care «face posibil imposibilul».

Să încheiem atunci recitind fraza lui don Giussani pe care am ales-o pentru Afișul de Paști, pentru a descrie în mod sintetic punctul originar al tuturor lucrurilor: « Din ziua în care Petru și Ioan au fugit la mormântul gol și L-au văzut apoi înviat și viu în mijlocul lor, totul se poate schimba. De atunci și pentru totdeauna un om se poate schimba, poate trăi, poate trăi din nou. Prezența lui Isus din Nazaret e ca limfa care, din interior – în mod misterios, dar cert –, revigorează ariditatea noastră și face ca imposibilul să fie posibil: ceea ce nouă ne este imposibil, nu îi este imposibil lui Dumnezeu. Astfel, o umanitate nouă de-abia schițată, pentru cel care are ochii și inima sinceră, devine vizibilă prin compania celor care Îl recunosc prezent, Dumnezeu-cu-noi. O umanitate de-abia schițată, nouă, la fel ca reînverzirea naturii amare și aride».